

Toplumsal bir hareket olarak anarşizm, ortaya çıktığı ilk günden bu yana meydana çıkardığı yazınsal çabayla da toplumsallaşmaya çalışmış ve bu vesileyle farklı yazınsal deneyimlere girişmiştir. Anarşist hareketin etkili olduğu farklı coğrafyalarda yayınlanan gazeteler ve dergiler aracılığıyla düşünce kendini geliştirmiş, farklı yorumlara kavuşmuştur. Meydan Gazetesi'nin bu sayısı ile beraber giriş yaptığımız anarşizmin yayıncılık tarihini, bölge bölge, yayın yayın inceleyecek, anarşist yayıncılık geleneğini inatla yaşatan yoldaşlarla yaptığımız röportajlara yer vereceğiz.

İlk bölümde, 1 Mayıs'ta Haymarket'te devletin katlettiği yoldaşlarımızın mücadelesinden süzülen metinleri inceleyebilmek adına, bu ay Kuzey Amerika'da çıkan yayınlara öncelik verdik. İlk bölümde Mother Earth'ten The Blast'a, ABD tarihinde ön plana çıkmış süreli yayınlara yer verirken, bir sonraki bölümde yine ABD'deki anarşist hareketin tarihiyle özdeşleşmiş IWW'nin (International Workers of the World) yayın organı olan International Worker gazetesi editörlerinden Diane Krauthamer'le yaptığımız röportajı sizlerle paylaştık.

The Alarm

Haymarket'te devlet tarafından katledilene kadar, editörlüğünü Albert Parsons'un yaptığı gazetenin ilk sayısı, 1884'ün Ekim ayında, Amerika'nın Chicago kentinde yayınlandı. Gazete "Kara Enternasyonal" olarak bilinen, Haymarket'te katledilen yoldaşların da bir parçası olduğu The International Working People's Association (IWPA) isimli örgütlenmenin sözcülüğünü yapıyordu. Dört sayfa yayınlanan ve sürekli devlet baskısıyla mücadele eden gazete, 15.000 tiraja kadar ulaştı. The Alarm, yayında kaldığı süre boyunca kendini zor finanse ediyordu. Albert Parsons ve üç yoldaşı idam edildikten bir sene sonra, gazetenin yazarlarından Dyer D. Lum, Nisan 1888'e kadar ara vermeden gazeteyi yayınlamaya devam etti.

Amerika'nın emekçileri!

Ekmek için mücadele, yaşam için mücadele etmektir. Erkekleri, kadınları ve bin bir zahmetle büyütülen çocukları köleleştiren, onları ezen sisteme ve yordakçalarına ölüm!

The Alarm'dan

Freiheit

İngiltere'de sürgünderken anarşist olan Johann Most ve yoldaşı Wilhelm Hasselmann tarafından yayınlanan Freiheit (Özgürlük), 1879 yılında yayın hayatına başladı. The Alarm gibi Freiheit'da da eylemle propagandanın koyu savunuculuğunu yapıyordu. Gazete ajitatif diliyle, yayınlandığı her yerde, işçileri en çok etkileyen yayınların başında yer aldı. Özgürlük şiarını yükselten her yayında olduğu gibi, Freiheit'ın da sesi sürekli kısılmaya çalışılıyordu. Büroları basılıyor, gazete sürekli kapatılıyordu. Çar II. Alexander'a karşı gerçekleştirilen suikastı öven başyazı nedeniyle, Johann Most on altı ay hapis cezasına çarptırıldı. Most, Amerika'ya sürgün edildiğinde de Freiheit'ı çıkarmaktan vazgeçmedi. 1882 yılından itibaren New York'ta yayınlanmaya başlanan gazete, daha çok Almanya ve Avusturya'dan göç eden işçiler üzerinde etkili oldu.

Freiheit, Emma Goldman'ın anarşist olmasında oynadığı rol ile de ABD'deki önemli anarşist yayınlardan biridir. Goldman'ın yoldaşı ve hayat arkadaşı Alexander Berkman'ın işadamı Henry Clay Frick'e düzenlediği suikast girişiminin ardından, Most ve Goldman fikir ayrılığına düşene dek Freiheit gazetesinin yayınlanması için en çok çaba sarf eden isimlerden olmuşlardır. Adeta

kendisiyle özdeşleşen gazetenin en büyük emektarı Johann Most öldükten sonra Freiheit'ın da enerjisi tükenmiş, Most'un ölümünden 4 sene sonra, yani 1910 yılında son sayısını yayınlamıştır.

Liberty

Josiah Warren ve Pierre Joseph Proudhon'un fikirlerinden etkilenip kendi anarşizm düşüncesini oluşturan Benjamin Tucker'ın, Ağustos 1881'de yayınlamaya başladığı Liberty, o yıllarda bireyci anarşizmin temel yayın organıydı. Proudhon'un "Özgürlük düzenin anası değil, kızıdır" sözünü logosunun altında barındırmış, kadın özgürlük mücadelesinin önemli isimlerinden Voltairine de Cleyre'i derinden etkileyerek, onun anarşist olmasını sağlamıştır. Liberty gazetesinin eylemle propagandayı eleştiren yönü, onu The Alarm ve Freiheit'dan ayırıyordu. 1907'de Tucker'ın matbaası yanana kadar yayında kalan Liberty, Laurence Labadie'nin 1974'te diriltme çabasıyla "The Revival of Liberty" ismiyle devam ettirilmeye çalışılsa da başarılı olamadı.

Free Society

Henry Addis ve Isaak ailesi tarafından çıkarılan gazete, 1895-97 yılları arasında Free Society, 1897-1904 yılları arasında ise The Firebrand ismiyle yayımlandı. Yoğunluklu olarak anarşist-komünist bir çizgide duran gazetede kadın hakları, özgür aşk gibi meselelerin üzerinde durulan yazılar da yayımlandı. Amerikalı şair Walt Whitman'ın "A Woman Waits For Me" (Bir Kadın Bekliyor Beni) isimli şiirinin gazetede yayınlanması sonucunda Firebrand yasaklandı. Gazetenin emekçilerinden A.J. Pope, Abe Isaak ve Henry Addis tutuklandı. Gazetenin destekçileri arasında Emma Goldman, Voltairine de Cleyre gibi isimler de yer almaktaydı.

Mother Earth

İlk sayısı 1906'nın Mart ayında yayınlanan Mother Earth dergisi, ABD'nin en ünlü anarşist yayınlarından birisiydi. Sıklıkla cinsiyet özgürlüğü, doğum kontrolü konuları üzerine propagandanın yürütüldüğü dergide, anarşist fikirler ve tartışmaların yanı sıra Ibsen, Strindberg, Hauptmann, Thoreau, Nietzsche ve Oscar Wilde gibi yazarların tanıtıldığı yazılar da bulunuyordu. Editörlüğünü Alexander Berkman'ın yaptığı Mother Earth; Emma Goldman ve yoldaşları için sadece bir dergiden ibaret değildi. 9 Mayıs 1916'da askere gitmeyi vicdanen reddedenleri bir araya getirmeyi amaçlayan "Zorunlu Askerliğe Karşı Birlik" in temelleri, Mother Earth dergisinin bürosunda atılmıştı. Mother Earth, doyurucu içeriğiyle geniş bir okuyucu kitlesine ulaşmıştı. Bunun sebebi Gorki, Tolstoy gibi edebiyatçıların eserlerinin yanında Magon kardeşlerden Malatesta'ya, Elisée Reclus'tan Rudolf Rocker'a kadar anarşist devrim mücadelesine katkıda bulunmuş birçok yoldaşın dergiye katkıda bulunması olmuştu belki de.

Mother Earth, dergiye emek veren herkes için büyük anlamlar ifade ediyordu kuşkusuz ama Emma Goldman'ın fırtınalı yaşamında yelken oluşuyla, kalbinde ayrı bir yer edinmişti. Ondan "hiçbir anne çocuğunu benim onu emzirdiğim gibi emzirmemiştir" diye bahsediyordu. Mother Earth projesi, Alexander Berkman ve Emma Goldman sınır dışı edilene dek sürdü.

The Blast

Köklerini Mother Earth'ten alan The Blast'ın ilk sayısı, 1916'nın Ocak ayında yayınlandı. Önceden Berkman tarafından "devrimci işçi gazetesi" olarak tasarlanan The Blast, sonradan tamamen anarşist bir karaktere büründü. Haftalık olarak çıkan dergi, belirli bir süre sonra aynı düzenlilikte çıkmadı. Bunda The Blast'ın (her anarşist yayında olduğu gibi) büro baskınlarıyla, yasaklamalarla, yazarlarının tutuklanmasıyla geçen bir serüveni olmasının payı olduğu aşikar. The Blast'ın anarşist teorisinin yanında güncel politikanın önemli konularına dair bilgilendirici içeriği de epey güçlüydü. Derginin kapak çizimlerini çoğunlukla Goldman ve Berkman'ın arkadaşı, karikatürist Robert Minor üstlendi. Alexander Berkman mücadeleci ruhunu ve yetenekli kalemını özellikle doğrudan eylem çağrısı yaptığı metinlerde hissettiriyordu. Bir senede 29 sayı çıkan The Blast, az zamanda çok yol kat etti. Dergi, Haziran 1917'de yayınlanan son sayısı ile okurlarına veda etti.

Harekete geçmenin zamanı geldi. Şimdi bu zaman. Memnuniyetsizliğin soluğu bu geniş ülkenin üzerine ağır ağır çökmüştür. İmalathane ile madene, tarla ile fabrikaya sinmiş bu soluk. Kör bir başkaldırı cadde ve sokaklarda sezdirmeden ilerliyor. Onu umudun kıvılcımı ile ateşlemek, görüşün ışığında tutuşturmak ve soluk bir memnuniyetsizliği bilinçli bir toplumsal eyleme dönüştürmek; işte günümüzün haykırın sorunu budur. Tamamlanması için çağırın yüce görev budur. Çalışalım o zaman; yeniden doğmanın önündeki bütün engeller infilak etsin!

The Blast'tan

Cronaca Sovversiva

Luigi Galleani'nin Haziran 1903'te ilk sayısını çıkardığı Cronaca Sovversiva, sekiz sayfadan az olmasına rağmen, militan üslubu ile 5000 aboneye kadar ulaşmıştı. Genellikle göçmen İtalyan işçileri arasında etkili olan Cronaca Sovversiva'da, halkın düşmanları olarak nitelendirilen patronlar, grev kırıcılar gibi kişilerin ayrıntılı adresleri yayınlanıyordu. Cronaca Sovversiva, Galleani ve diğer editör yoldaşlarının tutuklanması sonucunda, Temmuz 1918'de yayın hayatını noktaladı.

Bu yazı Meydan Gazetesi'nin 26. sayısında yayımlanmıştır.